

Akik előttünk jártak...

Gyallay Pap Domokos (1880–1970)

A Bencéden született későbbi tanár-író a székelykeresztúri és a kolozsvári unitárius iskolában tanult, majd a kolozsvári egyetemen szerzett tanári diplomát.

1905-től a tordai unitárius al-gimnáziumban, majd annak megszűnése után, 1908-tól 1914-ig az ottani állami főgimnáziumban tanított. Mint tordai tanár 1907-től titkára volt a Tordai Székely Társaságnak és az Erdélyi Kárpát Egyesület tordai fiókjának. Írásai jelentek meg a tordai „Társadalmi, köz-igazgatási és szépirodalmi hetilapban” és az Aranyosvidékben. 1906-tól 1909-ig az Aranyosvidék felelős szerkesztője, 1912-től a Közművelődési Ház történelmi részlegének vezetője volt.

Gyallay életének jelentősebb eseményeit így sorolhatjuk fel: 1909-ben nősült; 1914-ben részt vett az I. világháborúban, megsebesült és vitézségi érmmel tüntették ki; 1917-ben tagjává választotta az Erdélyi Irodalmi Társaság; 1919-től 1923-ig a Dávid Ferenc Egylet főtitkára; 1920-tól a kolozsvári unitárius kollégium tanára, az Unitárius Irodalmi Társaság tagja; 1921-től a Magyar Nép című lap főszerkesztője; 1922-től 1927-ig az Unitárius Közlöny szerkesztője; 1925-től 1930-ig a Pásztortűz című lap főszerkesztője; 1926-tól a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Társaság tagja, alapító tagja az Erdélyi Helikonnak és résztvevője a marosvécsi írótalálkozónak; 1927-ben lemondott tanári állásáról és a Magyar Nép című lapot szerkesztette; 1930-tól tagja a Kisfaludy Társaságnak, megindította a Népkönyvtár akciónak, tagja a Pen Clubnak; 1934-től tagja a Petőfi Társaságnak; 1940-ben Corvin Koszorúval tüntették ki,

1942-ig főszerkesztője volt a Szebb Jövőt című lapnak; 1942-től Budapesten a Zrínyi Miklós gimnázium tanára; 1944-ben nyugalomba vonult, és tanügyi főtanácsos, valamint címzetes gimnáziumi igazgató címet kapott.

Mint irodalmár 1910 és 1940 között írt hat regényt, 1913 és 1970 között 17 elbeszélést, 1928 és 1948 között hét színdarabot, 1912 és 1930-ban két emlékezőt, 1913 és 1947 között nyolc vegyes munkát.

Szerepelt a Dávid Ferenc Egylet vándorgyűlésein, a Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Körében, a kolozsvári Református Teológiai Akadémia estélyein és a Magyar Rádióban.

E gazdag életpálya alatt – kevesebben tudják – átmenetileg foglalkozott versírással is. Első verseivel a gimnázium önképzőköri lapjában, a Reményben, majd a kolozsvári Egyetemi Lapokban jelentkezett. Az Unitárius Közlönyben 1901 és 1920 között 18 verse jelent meg. Verseinek témáját a székely nép mindennapjaiból merítette, de van katonaeletem és családi életet feldolgozó verse is, melyek könnyen érthetőek, emléket keltők és útmutatóak. Érdemes ezeket is megismerni.

Gyallay Domokos a két világháború közötti magyar irodalom egyik legnépszerűbb regényírója volt. Emlékének tartozunk azzal is, hogy megemlékezzünk verseiről, és nyilvántartsuk az alkalmi unitárius költők sorában.

A fenti rövid megemlékezés ennek jegyében született.

Kelemen Miklós

GYALLAY PAP DOMOKOS

A MI TEMPLOMUNK

Jártam ékes templomokban
Fénylett bennük drága pompa.
Hivallgó nép!... megcsodáltam
S hideg szívvel tovább álltam.

Kis templomunk oly egyszerű:
Dísze csak az égi derű.
Rokon kis nyáj tölti tele
Imádkozom szívből vele.

(Unitárius Közlöny, 1913. 6. old.)